

NORD-TRØNDELAG
FYLKESKOMMUNE

Saksbehandler: Olav L'Orange
Saksnr.: 06/02513-2
Arkiv: 656

Dato: 18.9.2006

Ugradert

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

NOU 2006:08 Kunnskap for fellesskapet - universitetsmuseenes utfordringer. Høring

Vedlagt oversendes høringsuttalelsen til denne saken fra Nord Trøndelag fylkeskommune.

Saken er behandlet administrativt hos oss.

Med hilsen

Ragnhild Kvalø
Ragnhild Kvalø
fylkeskultursjef

Olav L'Orange
Olav L'Orange
Konservator

Vedlegg:

Postadr: Fylkets Hus, 7735 Steinkjer
Besøksadr: Seilmakergt. 2., Steinkjer
Org.nr. 938 967 091

Telefon: 74 11 10 00
Telefax: 74 11 10 51
E-post: postmottak@ntfk.no
Hjemmeside: www.ntfk.no

”Kunnskap for fellesskapet”. Høringsuttalelse fra Nord Trøndelag fylkeskommune.

Universitetsmuseene i Norge ble grunnlagt på 1800t. De ble lagt til universitetene i en situasjon hvor landet hadde behov for akademiske institusjoner med en viss tyngde i oppgaver og stillinger. Myndighetene valgte ikke å ha et nasjonalmuseum for historie eller naturhistorie. I dag er det grunn til å stille spørsmål om denne tilknytningen til universitetene er rasjonell og nødvendig.

Regional forankring.

Museene har grovt sett 3 typer faglig bakgrunn og begrunnelse: Naturhistorie, arkeologi og etnografi. Litt kunsthistoriske samlinger finnes også; mest kirkekunst fra middelalderen. Museenes oppdrag er å samle, katalogisere og forvalte naturhistorisk og kulturhistorisk materiale samt forske på og formidle dette materialet. Museene har i dag de viktigste arkeologiske og naturhistoriske samlingene i landet. De er viktige "minnebanker" for samfunnet og innehar nasjonalt viktig kompetanse innafor naturhistorie og arkeologi/etnografi.

Universitetsmuseenes samlinger og kunnskapsbase er av historiske og andre grunner regionalt oppbygd og forankret. En endring i disse museenes tilnyttingsform eller organiseringsmåte må ikke komme i konflikt med denne regionale forankringen. Den må heller tas vare på og videreutvikles.

Det er ønskelig at staten nå ser tilknytningen og organiseringen av disse institusjonene opp mot den varslede regionaliseringsreformen. De regionalt gjennomført konsolideringsprosesser for de regionale og lokale museene i Norge, er nå i ferd med å avsluttes. Man bør vurdere om ikke universitetsmuseene kan overføres til regionene.

Etter denne høringsinstansens syn bør disse museene selv søke en sterkere og mer forpliktende tilknytting til andre museer i regionen gjennom en eller annen konsolideringsliknende prosess. Hensynet til regionens publikum, skoleverk, tilreisende og de andre museene i regionen vil bli bedre ivaretatt gjennom en endret forvaltningsmessig tilknyttingsform. I kraft av sine store samlinger og faglig sterke bemanning bør disse museene utgjøre regionale tyngdepunkt innenfor sine områder. Samtidig bør disse museene konstituere sitt eget nettverk på nasjonalt nivå.

Denne høringsinstansen anbefaler også at det bør bli tydeligere fra hvor finansiering av forskning innen arkeologi, konservering og magasinerings ved universitetsmuseene kommer fra. Forskning på f.eks. metodeutvikling, bør bli finansiert slik at det ikke blir belastet tiltakshavere i forvaltningssaker. Det bør videre utredes hvor stor del av finansieringen av vitenskapelig personale (-forskerstaben) som finansieres i form av inntjening på forvaltningsoppdrag. Alle de nevnte punktene vil kunne bidra til å få en mer oversiktlig forvaltning og unngå regionale forskjeller i kostnader og forvaltningspraksis.

Formidling og publikumskontakt.

Denne høringsinstansen er enig i at det er et misforhold mellom disse museenes store samlinger og lave besøkstall. Det er tankevekkende at ett museum (Vikingskipshallen) har nær 60% av alle besøk. Samtidig har digitale teknikker og formidlingsformer gjort besøkstallet mindre viktig som målestokk for publikumskontakt. Det er denne høringsinstansens mening at det hos universitetsmuseene ligger store utviklingsmuligheter innenfor digital registrering og tilgjengeliggjøring.

Et viktig oppdrag som løses nokså ulikt på de forskjellige museene er formidlingen gjennom utstillinger og publikasjoner. Innafor arkeologi publiseres det relativt lite av monografier og rapporter fra museenes utgravninger. Universitetets Kulturhistoriske museum (Oslo, UiO) er mer aktiv på dette enn de andre. Noe formidling skjer i form av populærhistorie - her må Vitenskapsmuseet berømmes for SPOR, som har en klar formidlingsprofil.

Det er et meget stort behov for å styrke formidlingsdelen både når det gjelder det kulturhistoriske og naturhistoriske arbeidsområdet. Uavhengig av tilknytningsform er det uomgjengelig nødvendig straks å foreta en vesentlig, grundig og omfattende omlegging og utbygging av museenes formidlingsmessige kontaktflate med de grupper som er nevnt over. Denne omleggingen må omfatte arbeidsmåte, tilgjengelighet, dokumentasjon, utlån, og deponering. Samlingenes formidlingsmessige tilrettelegging i dag oppleves, også av fagfolk, med få unntak som primært innrettet mot institusjonens egne tilsatte.

Forvaltningsmessig avklaring.

Uavhengig av tilknytningsform er det etter denne høringsinstansens syn også nødvendig å klargjøre disse museenes forhold til forvaltningen. Vedtak som er forankret i plan og bygningsloven og kulturminneloven om undersøkelse eller utgraving bør foretas av de institusjoner som har myndighet etter loven. På den måten blir museets rolle som gjenstands- og kunnskapsforvalter og formidlingsinstitusjon tydeligere.

NOU 2006:8 kapittel 7 inneholder en gjennomgang av universitetsmuseenes rolle og ansvar i kulturminneforvaltningen. Her beskrives også ansvarsfordeling mellom forvaltningsnivå og "utgravingsnivå" som universitetsmuseene er en del av.

Det vises i dette kapittelet til at forvaltningsoppdrag ikke skal finansiere forskning, men være drevet etter "selv-kost prinsippet". Med dagens struktur kan det oppfattes som om grensene mellom disse prinsippene er uklare.

I perioden fra ca. 1970 frem til på 1990 tallet kom det på plass en fungerende marinarkeologisk forvaltning hos fem enheter i Norge. De fleste av disse ligger i dag hos sjøfartsmuseer (Norsk Sjøfartsmuseum i Oslo, Stavanger Sjøfartsmuseum, Bergen Sjøfartsmuseum), men to enheter inngår som del av universitetsmuseer (marinarkeologisk forvaltning ved Vitenskapsmuseet i Trondheim, og tilsvarende ved Tromsø museum). Disse enhetene ble lagt til disse institusjonene da det på den aktuelle tiden ikke fantes museer med fagpersonell til å ivareta de faglige oppgavene en slik forvaltning behøvde i de aktuelle regionene. De marinarkeologiske enhetene sitter derfor i dag med både ansvar for "forvaltningsnivå" (for/påvisningsundersøkelser) og "utgravingsmyndighet". Dette kan oppfattes uheldig i og med at forvaltningen dermed "mister" et nivå som burde kunne regulere utgravingsmyndigheten. Med dagens teknologi og tilgjengelighet på fagpersonell eksisterer det ingen god grunn for å opprettholde det eksisterende systemet.

Denne høringsinstansen tilråder derfor å utrede muligheten til å flytte "forvaltningsnivået" (forundersøkelsene) over til et fylkeskommunalt (seinere regionalt) nivå. Universitetsmuseenes sammenblanding av forskning og forvaltning hos enkelte av disse enhetene, har vært en stor kilde til frustrasjon hos tiltakshavere, og deler av fagmiljøet.

Med dette som bakgrunn tilrådes det at universitetsmuseene **ikke** skal ha noen form for "førstelinjeansvar" (forvaltningsansvar) innen kulturminnevernet, men skal opprettholde sitt ansvar som "utgravingsmyndighet" med tilhørende konservering, magasinerings og formidling/forskningsrett på utgravet materiale.

I dag er to av de marinarkeologiske forvaltningsmuseene både førstelinje forvaltningsmyndighet og utgravende instans i saker etter KML §14. Dette bidrar til en uheldig fragmentering av førstelinje forvaltning etter KML: Dette bør endres slik at det fylkeskommunale nivået konsekvent er førstelinje i kultuminnevernet.